

Ardealul Juridic

Revistă de Drept și de Unificare Legislativă,
Doctrină, Jurisprudență, Legislație comparate

Revista apare regulat la 1. și 15. a fiecărei luni afară de lunile de vacanțe iulie și August (iar în cursul anului excepțional ca număr dublu) când apare odată pe lună

Abonamentul pentru Institutul și Autoritățile	400 Lei pe 1 an
Advocați	300 Lei pe 1 an
Magistrați	200 Lei pe 1 an
Un număr simplu	15 Lei
Un număr dublu	25 Lei
Un număr vechi	20 Lei

Redacția: Strada Băii No. 13. Administrația: Strada Regina Maria No. 34 (Radio Reclam România S. A.) unde se primesc abonamente și ori ce cereri de adție. Telefon 630.

SUMARUL:

1. Unificare legislativă, Studiu comparativ în materie de pr. civilă de **Cornellu Botez**
Cons. la Inalta Curte de Casație
2. Influența circumstanțelor atenuante asupra infracțiunilor de **Gh. Bonteanu**
Judecător la Trib. Zalău
3. Jurisprudența Stabilită de Inalta Curte de Casație și Justiție, Complexul pentru Ardeal și Bucovina
4. Un cerc de Studii juridice la Cluj. Informațiuni
5. Supliment: „Comentariul Codului Civil Austriac de **Dr. Șt. Laday**

UNIFICARE LEGISLATIVĂ

Studiu comparativ — în materie de verificarea scriptelor, — între codul de procedură civilă română și ungară, austriacă și rusă, cum și anteproiectul italian. Propuneri pentru noua legiferare.

(Raport prezentat subcomisiunii de unificare a Codului de procedură civilă.)

„Conformându-mă însărcinării ce ați binevoit a-mi da de a alcătui un studiu comparativ asupra verificării de scripte între legile de procedură civilă austriacă, ungară și rusă, proiectul de reformă a procedurii civile propus în Italia de comisiunea având ca raportor pe Profesorul Giuseppe Chiovenda și codul nostru de procedură civilă, am onoarea a vă depune prezentul raport cuprinzând observațiile noastre în această materie, în temeiul cărora socotim că subcomisiunea pentru unificarea procedurii civile, din care avem onoarea a face parte, va putea degaja principiile esențiale care trebuie să cărmulască această importantă materie.

„Dela început observăm o deosebire fundamentală între aceste proceduri și procedura noastră civilă în această privință. Pe când, în sistemul legislației noastre, verificarea scriptelor prevăzută de art. 162—184 pr. civ. constituie o procedură de sine stătătoare, în procedurile Austriacă, Ungară și Rusă această materie face parte integrantă dintr-un sistem amănunțit de organizare a probei prin acte, al cărui obiect îl constituie titlul III art. 292—318 pr. civ.

austriacă; Secțiunea II art. 438—484, 534—565 pr. civ. rusă, art. 17—23, 51—52, 134 și 135 din proiectul Italian.

Aceste proceduri cuprind o sumă de dispozițiuni privitoare la puterea probantă a actelor autentice și private, cărora în parte le corespund dispozițiuni asemănătoare cuprinse în codul nostru civil (art. 1171—1173, privitoare la titlurile autentice, art. 1176—1186, despre actele sub semnătură privată, art. 1187 despre răboaje și art. 1188 despre copiile titlurilor autentice).

„Am zis, în parte, pentru că, în aceste proceduri, figurează și alte dispozițiuni pe cari nu le găsim nici în codul nostru civil și nici în procedura noastră civilă care merită a fi semnalate, cu privire la puterea probantă a actelor autentice sau publice făcute fără streină, a registrelor comerciale etc, care constituie adevărate lacune în legislația română.

„Prezența unor din aceste rândueli în zisele proceduri se explică și prin împrejurarea că în provinciile alipite există instituțiunea notarilor publici, a căror lege organică prevede norme speciale pentru formarea și conservarea actelor autentice sau legislative.

„Prima chestiune care trebuie să preocupe subcomisiunea de unificare este dacă acest sistem trebuie adoptat și la noi, cu prilejul întocmirii noului cod de procedură civilă, ori va trebui să rezervăm pe seama ei numai dispozițiunile de pură procedură.

„E de remarcat că, chiar în starea actuală a legislației noastre legiuitorul român n'a fost cu totul consecuent, deoarece în codul civil găsim și unele rândueli de procedură, al căror loc e în procedură, cum e în materie de jurământ (art. 1208—1222) și privitor la modul de procedare pentru eliberarea copiilor de pe titlurile autentice (art. 1188 din acelaș cod). Cum vedem, din examenul procedurilor mai recente ale altor State, ideea care a prevalat este aceea a introducerii tuturor acestor rândueli în codurile de procedură, din cauza strânsii lor legături

cu exercițiul drepturilor în justiție. Sub acest raport, se impune ca subcomisiunea de unificare a procedurii civile să cadă de acord cu cea înstituită pentru reforma codului civil, printr'un schimb comun de vederi.

„In afară de aceste considerațiuni, e neîndoios că subcomisiunea pentru unificarea procedurii civile, are căderea și e în drept a cerceta ea însăși problema în sine, sub întregul ei aspect.

Principiile care cărmuesc materia actelor, sunt principiile privitoare atât la stabilirea convențiilor și raporturilor de drept ce sunt destinate a crea și constata, principiile fie de formă fie de fond; cât și regulile privitoare la modul administrării probei prin acte în justiție care nu pot intra, decât în cadrul strict al procedurii. Dacă se admite sistemul, mai logic ca principiile de drept civil să figureze în codul civil și cele procedurale să și ocupe locul lor firesc în procedură, sarcina subcomisiunii de unificare însă nu e ușară din cauza confuziei unora din principiile de drept civil, cu acele de procedură, de care acestea din urmă nu se pot separa, așa că demarcarea și alegerea lor trebuie făcută cu multă precauțiune.

„Dar chiar dacă separațiunea lor e posibilă și ne vom mărgini a prevedea în codul procedură numai acele rândueli care se referă la administrarea probelor, încă din comparațiunea diferitelor proceduri reese sistemul defectuos al procedurii noastre care tratează, cum am arătat, numai procedura verificării scriptelor și a falsului incident civil, de și această procedură, în sistemul celorlalte proceduri, constituie o fază procedurală în legătură cu unele dispozițiuni premergătoare de o deosebită utilitate privitoare la prezentarea actelor în justiție, necunoscute legislației noastre.

„Acele dispozițiuni constituie subdiviziuni distincte în procedura civilă austriacă, ungară și rusă, cum și în proiectul Italian. Ne mărginim a le indica, fără a intra în expunerea lor mai amănunțită, textele fiind la îndemana subcomisiunii de unificare, urmând ca sfera lor de întindere să se fixeze după ce va fi de acord asupra principiului însuși al introducerii lor în noul cod de procedură civilă.

„Pentru orientarea sa, subcomisiunea va trebui să ia de bază, ca metodă de procedare legea de procedură civilă austriacă ale cărei dispozițiuni sunt mai sistematice și complete, dar pe care esențialmente, le găsim și în celelalte proceduri mai noi, care au crezut nimerit să le prevadă, pentru o mai temeinică valorificare a drepturilor în justiție.

Titlul III din procedura civilă austriacă despre proba prin acte are următoarele subdiviziuni:

I. Puterea probantă a actelor (art. 292—296 pr. civ. austriacă coresp. art. 316 și 316 pr. civ. ungară, art. 457, 543, 465, 467, 449, 488, 473 pr.

civ. rusă.)

Dispozițiunile ei în acest punct, cuprind regule de drept civil în sensul arătat mai sus.

Subcomisiunea va avea să se pronunțe dacă prin noua legislație vor trebui introduse în codul de procedură civilă sau menținute tot în codul civil.

II. Inceperea probei (art. 297 pr. civ. austriacă, art. 323 pr. ungară.)

III. Prezentarea actelor de către partea probantă (art. 298—302 pr. civ. austriacă, art. 324, 328 ungar, art. 452—455, 463, 534 rus.)

IV. Prezentarea actelor de către adversar (art. 303—307 pr. civ. austriacă art. 325, 327, 331, ungar, art. 443, 444 rus.)

V. Prezentarea actelor de către un terțiu (art. 308—309 pr. civ. austriacă, art. 445 și urm. rus.)

VI. Proba autenticității (art. 310—313 pr. civ. austriacă, art. 335—337 ungar.)

În concordanță cu aceste rândueli de procedură și în special cu cele indicate la No. III—V, avem:

VII. Comparația de scripțe (art. 314—315 pr. civ. austriacă, art. 322, 338 ungar, art. 547, 550, 553, 554 rus; art. 51 din proiectul Italian).

În ce privește procedura falsului, se face numai o referire cu totul vagă la ea prin art. 316 pr. civ. austriacă, mai precisă prin art. 539 pr. civ. ungară ambele aceste texte ocupându-se de conservarea de tribunal a actelor contestate, pe când din potrivă, prin proiectul Italian (art. 52, 134), ca și în codul rus de procedură civilă (art. 555 și urm.) procedura falsului civil combinată cu falsul pe cale penală, e organizată, cam după aceleași criterii, ca și în procedura noastră civilă.

„În fine tot în procedura austriacă, găsim un capitol despre „reținerea actelor” necitibile sau stricate (art. 317), căruia îi corespund, mai pe larg organizate, dispozițiile art. 1188 din codul nostru civil.

„În ce privește prezentarea actelor de către părți subcomisiunea noastră a reglementat-o deja parțial, cu prilejul reglementării procedurii scrise. Ce face interesează e numai de a fixa momentul până când actele prezentate de una din părți pot fi contestate de cealaltă parte.

„Procedura austriacă și ungară admit cu tagada lor să se poată face în cursul pertractării orale, fără îngăduirea unui termen. Cpr. art. 336 pr. civ. ungară cu vagul său cuprins în acest punct.

„Proiectul Italian face distincțiune, după cum actul a parvenit la cunoștința celeilalte părți înainte de desbaterea orală sau în cursul ei, determinând în ambele ipoteze, normele de urmat.

Verificarea actelor se ordonă și se face la audiența fixată pentru desbaterea orală a cauzelor (art. 51).

„Procedura civilă rusă mai categorică se pro-

nunță că bunăvoința originalității actului trebuie declarată nu mai târziu de prima ședință a tribunalului dela prezentarea actului acelei părți, care își arată bunăvoința (art. 545), iar partea care se servă de act trebuie să răspundă în aceeași ședință (art. 546).

„Dimpotrivă declararea în fals a actului se poate face în orice stare a procesului (art. 555).

„Tot în această urmă procedură găsim unele dispozițiuni și nuanțe de procedare care fac mai eficace și ușurează mersul justiției atât în procedura comparațiunii scriptelor cât și a falsului, care trebuie să rețină atențiunea subcomisiunii și pe cari nu le găsim în celelalte proceduri, cum sunt de pildă art. 441, 451 și urm. 458—460, din care unele se combină și cu regulile dreptului civil.

„Se desprind din comparațiunea tuturor procedurilor examinate de noi unele randueli care lipsesc din procedura noastră, privilegii la condițiunile în care se poate contesta neexactitatea unor acte sau numai a unor părți din ele, la descinderea judecătorului delegat spre a examina starea și continutul actelor aflate în depozitul instituțiilor administrative sau judecătorești, la efectele juridice ale refuzului adversarului de a produce un act comun necesar cauzei, a cărui existență nu se poate tăgădui etc., peste care subcomisiunea nu poate trece, spre a putea da o legislație completă în această materie.

„Ce se întâmplă în cazul când originalul actului nu mai există fiind pierdut sau distrus? Art. 441 proc. civ. rusă se rostește, cu drept cuvânt, în acest caz că partea care invoacă actul nu poate fi obligată să producă originalul.

„Dar dacă actul original poate fi reconstituit după normele dreptului civil? Dispozițiuni precise în codul nostru civil, lacună în procedura rusă.

„Tot de domeniul dreptului civil sunt dispozițiile privilegii la puterea probantă a actelor casnice sau private, precăderea ce se poate da actelor după puterea lor probantă, actele cu dată certă, efectele recunoașterii unei singure părți în obligațiunile solidare sau indivizibile, în asociațiuni atc., de care se ocupă art. 459, 477 481—484 din codul rus de procedură. Deasemeni chestiunea de a ști cui incumbă proba când se contestă un act (art. 544 din acelaș cod).

O deosebire fundamentală între codul nostru civil, legea de procedură civilă rusă și austriacă față de cea ungară, e și aceea că, în sistemul ungar, actele autentice sau publice pot fi combătute prin probă contrarie, (art. 316), pe când în sistemul austriac, puterea probantă a actului public slăbește numai dacă autenticitatea lui e îndoiioasă (art. 307). Cpr. și art. 307 proc. civ. ungară în acelaș sens).

„De altfel acest principiu o indiscutabil și în legislația noastră.

„Se ridică însă chestiunea dacă asemenea dispoziții trebuie să figureze în procedură sau în codul

civil care regulează în general puterea probantă a actelor.

„De aceeaș natură e și chestiunea de a se ști ce putere probantă poate avea chiar un act recunoscut sau necontestat de partea potrivnică când actul suferă de vicii sau neregularități care îi micșorează această putere. Legea de procedură austriacă lasă cazul la aprecierea suverană a tribunalului (art. 297 comb. cu art. 272) Cpr. și art. 356 proc. civ. ungară în acelaș sens. Puterea probantă a actelor făcute în țară străină e iarăși lăsată tot la aprecierea sa (art. 311 pr. civ. austriacă).

Chestiune în adevăr, de fapt, după principiile dreptului internațional privat, asupra căreia omite a se pronunța procedura noastră civilă.

Evident că procedura civilă austriacă și ungară în materie de verificarea scriptelor prevăd dispozițiuni superioare, de care nu se poate face abstracțiune.

Sunt însă și unele dispozițiuni contestabile.

Asifel, după ce, ca și codul rus de procedură (art. 451), legea de procedură civilă austriacă și ungară arată cazurile în care adversarul e obligat a prezenta sau poate refuza producerea unui act aflat în posesiunea sa, cerințe cari nu pot lipsi din noul nostru cod de procedură civilă, ambele legiuri prevăd că, în cazul când adversarul neagă existența actului sau îl dosește, proba se poate face prin interogator și jurământ.

Cu toate acestea, deși proba existenței actului e făcută prin aceste mijloace sau chiar prin recunoașterea adversarului, arătarea părții asupra conținutului actului e lăsată tot la aprecierea judecătorului (art. 307 austriac, art. 327 ungar), ceea ce e ilogic, pentru că odată dovada făcută, nu există nici o rațiune să fie înlăturată.

Legiuitorul rus, din potrivă, în caz când partea refuză să producă actul, fără a-l nega, consideră ca dovedite acele fapte pentru confirmarea cărora se invocase actul (art. 444).

Acest sistem îl socotim mai preferabil, pentru că se apropie mai mult de realitatea lucrurilor.

O dispoziție necesară e aceea, care permite numai prezentarea unor părți ale actului, când celelalte părți nu sunt utile procesului (art. 333 ungar) ca și cea de a se cerceta la fata locului actele a căror prezentare în instanță se isbește de pedici serioase ori există temerea de pierderea sau stricăciunea actului (art. 300 austriac, art. 534 rus).

În special în ce privește procedura falsului, sunt de remarcat dispozițiunile procedurii ruse, care autoriză continuarea cercetării afacerii în acele părți a căror hotărâre nu depinde de actul suspectat (art. 564):

Compărând sistemul procedurilor austriace, ungară, rusă și ale proiectului Italian se poate constata cât de incomplete și mai ales cât de anevoioase sunt dispozițiunile corespunzătoare din procedura

noastră civilă în materia de care ne ocupăm. Cerințele după care se poate încuviința verificarea de scripte, în baza art. 162 din codul nostru de procedură civilă sunt insuficiente.

Trebue de reglementat momentul până când o parte poate contesta conținutul sau semnătura unui act produs de partea potrivnică.

Se poate admite acest drept de a contesta cel mult până în momentul primei desbateri orale, când părțile sunt în drept a cere originalele actelor pentru confruntarea lor, mai cu seamă când actul emană dela un terțiu, așa că partea potrivnică nu era în măsură să-l controleze cu prilejul comunicării actului în copie, odată cu acțiunea sau cu răspunsul — memoriu.

Când se contestă conținutul unui act, spre deosebire de defăimarea lui în fals, dreptul de a contesta va trebui să-l aibă și avocatul mandatar al părții, fără să aibă necesitate de o procură specială.

Trebuesc suprimate din procedura noastră civilă dispozițiile în temeiul cărora, procedura verificării trebuie amantă cu acordări de termene, pentru ca părțile să fie interpelate, una dacă se servă de act și cealaltă dacă își menține declarațiunea sa că nu recunoaște veracitatea actului (art. 163—168), spre a nu se temporiza în mod inutil cercetarea procesului, neajuns ce-l aflăm și în procedura rusă (art. 552—561).

Când actul amănă dela însăși partea care îl contestă să fie obligată ea, prin răspunsul său memoriu, sau dacă actul emană dela parat, reclamantul prin replica sa, să arate și mijloacele prin care se face forte a dovedi aserțiunea sa. Dacă părțile se servă de acte, să depună dela început actele probatorii în original și traduse, dacă sunt în limbă străină, cum cere art. 539 și 540 proc. civ. rusă, iar dacă se invoacă proba testimonială să indice numele și adresa martorilor. Tot așa va proceda și partea reclamantă în marginele posibilului, prin replica sa, spre a se evita amânările dăunătoare distribuției justiției cu păstrarea continuității ei.

În caz de defăimarea unui act în fals, pentru aceleași considerațiuni să se lase la facultatea judecătorei ca procedura falsului să fie făcută și pe cale civilă, când e cu putință, fără inconvenient pentru părți. Prin aceasta să nu se prejudece asupra urmării penale, dacă va fi cazul, iar dacă urmărirea penală a avut loc fără succes, ori decâteori judecata civilă fusese suspendată, să se poată relua când instanța penală n'a stabilit falsitatea actului. În acest sens. e art. 565 proc. civ. rusă.

Imitând exemplul celorlalte legislațiuni, va trebui ca în cazul când stacarea actului s'a făcut cu vădită rea credință, instanța de judecată civilă să poată pronunța o amendă între un minimum și maximum contra părții vinovate de târăgăniea nejustificată a procesului.

Acestea sunt observațiunile noastre comparative mai caracteristice asupra acestei materii a cărei reglementare, în sensul regulilor de mai sus e necesară, pentru ca justiția să-și poată ajunge efectiv scopul voit.

Pentru dispozițiunile de amănunt, urmează ca subcomisiunea să se fixeze, ținând seamă de sistemul pe procedură deja adoptat în parte ca și rânduelile mai de seamă din procedurile examinate de noi, a căror lipsă e așa de viu simțită în legislația actuală a vechiului regal.¹⁾

Corneliu Botez,

Consilier la Inalta Curte de Casație și Justiție

Influența circumstanțelor atenuante asupra infracțiunilor

Art. 92 C. penal ungar. Art. 60 C. p. român.

Circumstanțele atenuante nu au nici o înrăurire asupra calificării infracțiunilor.

Infracțiunea calificată crimă conform pedepsei prevăzută de lege, chiar dacă, prin acordarea circumstanțelor atenuante, este pedepsită cu o pedeapsă ce se aplica delictelor, rămâne tot crimă. Numai pedeapsa este mai ușoară.

M'am decis a scrie acest articol pentru că, venind la tribunalul Zălau, am găsit jurisprudența, că: crimele prin aplicarea circumstanțelor ușurătoare deviu delict.

Această părere o motivează astfel:

„Dacă pedeapsa dată în urma acordării circumstanțelor atenuante este una din cele prevăzute de art. 20 (C. pen. ung.) pentru delict, trebuie considerată infracțiunea ca delict căci art. 20 arată că cutare pedepse se aplică exclusiv delictelor și cutari pedepse exclusiv crimelor. Ne uităm la pedeapsa dată și aceea califică fapta de crimă sau delict după cum e prevăzută de lege, ca aplicabilă crimelor sau delictelor.”

Și poate cu drept cuvânt tribunalul are această jurisprudență, fiindcă și Curtea de Apel Oradea-Mare în circumscripția căreia se găsește, vede tot în acest mod chestiunea. Dacă tribunalul ar hotări în alt mod s'ar reforma toate sentințele.

Iată cum motivează Curtea de Apel:¹⁾

„... pe acuzatul E. F. pentru fapta arătată în sentința primei instanță îl declară de vinovat în infracțiunea prevăzută în art. 301 C. p. și calificată conform §-lui 301 C. p. și care infracțiune formează crima de leziuni corporale grave dar în urma aplicării §-lui 92 C. p. conform dispozițiilor §-lui 20 C. p. crima se califică delict.”

„Și pentru aceasta în baza §-lui 302 poz. 2. C. p. și cu aplicarea 92 C. p. îl condamnă la 3 luni închisoare corecțională ca pedeapsă principală și la 200 lei amendă.”

Asupra acestui caz, Inalta Curte de Casație și Justiție secția II. A.²⁾, a decis astfel:

¹⁾ Sub comisiunea în urma discuțiilor urmate a acceptat textele relative la materie în redacțiunea dată de Dl. consilier Botez.

²⁾ Sentința No. P. 440/8—1922.

³⁾ Sentința No. 2894—1922.

„Având în vedere că obiectul acuzei e crima leziunii trupesti grele care se pedepsește conform art. 302 C. p. cu reclusiune.”

„Că aplicându-se art. 92 C. p. infracțiunea nu-și schimbă caracterul original de crimă rămânând acel fapt constatat care întrunește și mai departe elementele crimei.”

„Având în vedere că astfel fiind ar fi imposibilitate juridică, ca degradând crima leziunii trupesti cu ajutorul art. 92 C. p. în delict, să se stabilească pedeapsa pe lângă închisoare și în amendă ceea ce ar fi numai în ceea ce privește privarea de libertate corecționalizare, căci de altă parte s'ar agrava poziția infractorului condamnându-se și la amendă în bani, contrar înțelesului dispoziției art. 92 C. p.”

Casează totuși din oficiu pentru cazul de nulitate prevăzut de art. 385 pct. 2 pr. p. acea parte a sentinței atacată prin care acuzatul se condamnă și la 200 lei amendă, omițând aceasă pedeapsă secundară.”

Inalta Curte deci stabilește că: *prin aplicarea art. 92 C. p. ung. infracțiunea nu-și schimbă caracterul original de crimă, rămânând acel fapt constatat, care întrunește și mai departe elementele crimei.*

Inalta Curte de Casație omite pedeapsa amendei deoarece crima leziunii trupesti grave e pedepsită numai cu reclusiunea, care prin aplicarea art. 92 se transformă în închisoare corecțională; dar nu e pedepsită și cu amendă cum e pedepsit delictul leziune corporale.

Curtea de Apel — partizan transformarea crimelor în delictे prin aplicarea art. 92 C. p. ajunge la o imposibilitate juridică cum zice Inalta Curte de Casație, îngreunând situația infractorului, prin aplicarea circumstanțelor ușurătoare, aplicându-i pe lângă închisoare corecțională și amendă de oarece delictul de leziune corporală gravă se pedepsește și cu închisoare corecțională și cu amendă. Și iată imposibilitatea juridică: că ușurându-i situația să-i aplici pentru delict două pedepse, pe când pentru crimă era prevăzută de lege numai una.

În adevăr la calificarea infracțiunilor trebuie să avem în vedere art. 20 c. p., care arată cari pedepse se aplică crimelor și cari delictelor, însă să nu se piardă din vedere acest fapt: trebuie luată în considerare pedeapsa ce urmează a se aplica infracțiunii, neînsoțite de circumstanțe ușurătoare. Prin urmare, constatăm elementele ce întrunește infracțiunea, ne uităm la pedeapsa ce prevede legea, și dacă pedeapsa prevăzută de lege, este printre cele prevăzute în art. 20, pentru crime, infracțiunea e crimă, dacă e printre cele prevăzute pentru delictе, e delict.

Prin aplicarea circumstanțelor atenuante crima nu devine delict, întrunind și mai departe elementele crimei, deoarece circumstanțele atenuante nu se referă la infracțiune, ca să poată să-i schimbe ceva, ci la infractor, fiind niște împrejurări favorabile cari fac să-i se micșoreze sau ușureze pedeapsa.

Circumstanțele ușurătoare în codul penal ungar aplicabil în Ardeal, sunt prevăzute în art. 92. corespunzător art. 60 c. p. român. Art. 92 zice: „Dacă circumstanțele atenuante sunt atât de însemnate sau atât de numeroase în cât chiar și *minimum pedepsei prevăzute pentru infracțiunea săvârșită*, ar fi disproportionat de grav acelaș *gen de pedeapsă* va putea fi redus etc.”

Din cettrea acestui articol se vede că se are în vedere pedeapsă prevăzută pentru infracțiunea săvârșită, nu pedeapsa aplicată, și că circumstanțele ușurătoare reduc pedeapsa sau o ușurează — îndulcesc. — Atâta tot. *Nicăeri legea nu spune că schimbă felul infracțiunii din crimă în delict.* Și în materie penală trebuie să ne mărginim la textul legii, căci *poenalia restringenda sunt.* Dar care e interesul, dacă după aplicarea circumstanțelor atenuante, unei infracțiuni îi zicem delict sau tot crimă? Interesul este mare, vom arăta mai târziu.

În codul penal român, clasificarea infracțiunilor este prevăzută în art. 1 și circumstanțele atenuante în art. 60.

Art. 1. zice: „Infracțiunea ce se pedepsește de lege cu pedepsele . . . se numește crimă.

„Infracțiunea ce se pedepsește de lege cu . . . se numește delict,

„Infracțiunea pe care legea o pedepsește cu . . . se numește contravențiune”.

Am subliniat cuvintele „ce se pedepsește de lege” pentru ca să arăt că se are în vedere la clasificarea infracțiunilor, pedeapsa prevăzută de lege, nu pedeapsa aplicată ee judecătorii în urma circumstanțelor ușurătoare.

Art. 60 corespunzător art. 92 c. p. ungar zice: „Afară de cauzele de scuze anume prevăzute de lege, mai sunt și alte cauze de micșorarea pedepsei, lăsoțe cu totul la aprecierea juriului sau a judecătorului corecțional, cari se numesc circumstanțe atenuante”. Și mai departe: „Când se va declara, că există circumstanțe atenuante, *pedepsele ce pronunță legea în contra unor asemenea acuzați, se vor modifica după cum urmează: dacă pedeapsa ce pronunță legea este munca silnică pe timp mărginit, curtea va aplica pedeapsa reclusiunii sau maximum închisorii*” și așa mai departe.

Alin. 4 al art. 60 prevede: ca curtea este îndreptățită prin aplicarea circumstanțelor atenuante să înlocuiască munca silnică — care e pedeapsă pentru crime, — prin reclusiune care este tot pedeapsă prevăzută pentru crime, sau cu închisoare corecțională care este pedeapsă prevăzută pentru delictе. După interpretarea celor cari susțin că se are în vedere pedeapsa aplicată, ajungem la rezultatul ca aceeași infracțiune în urma acordării circumstanțelor ușurătoare să fie calificată sau crimă sau delict după cum judecătorii ar fi mai severi sau mai îndulgenți, ceea ce nu e legal și nici drept. Nu e legal fiindcă legea nu prevede schimbarea calificării. Nu e drept fiindcă altele sunt consecințele pentru crimă și altele pentru delict.

Am văzut că Inalta Curte de Casație și Justiție secția pentru Ardeal s'a pronunțat că acordarea circumstanțelor atenuante — art. 92 — nu schimbă calificarea infracțiunii.

Asemenea s'a pronunțat și în privința aplicării art. 60 — c. p. rom. — Inalta Curte de Casație §. II. prin decizia No. 2015—912¹⁾ prin care arată că e legală pedeapsa de 5 ani închisoare corecțională pentru crimă prevăzută de art. 234 al. ult. c. p. când s'au admis circumstanțe ușurătoare. Vedem că Inalta Curte, deși fapta e pedepsită cu închisoare corecțională, în urma aplicării circumstanțelor atenuante, îi spune tot crimă.

¹⁾ Cod Penal adnotat Paslon Pap. 306 No. 2.

Art. 1. c. p. rom. prevede lămurit că este crimă, infracțiunea care se pedepsește de lege cu iar art. 60 c. p. rom. autoriză pe judecătorii să micșoreze pedeapsa în cazuri lăsele cu totul la aprecierea lor: circumstanțe atenuante.

Deci din citirea acestor articole rezultă că pentru calificarea infracțiunilor trebuie să avem în vedere pedeapsa prevăzută de lege pentru fapta săvârșită fără aplicarea circumstanțelor atenuante. Prin aplicarea circumstanțelor atenuante, se micșorează pedeapsa — ca durată sau ca regim, — crima însă, chiar dacă ar fi pedepsită cu pedeapsă prevăzută de lege pentru delict, rămâne tot crimă; pentru că pedeapsa dată, nu este cea prevăzută de lege, care singură califică infracțiunea; ci, este dată de judecător în baza art. 60 c. p. rom. (art. 92 c. p. ung.) care îl autoriză a face aceasta.

Și nicăeri legea nu prevede schimbarea calificărilor circumstanțelor atenuante; ci, numai că pedeapsa se micșorează.

Aceasta este, cred interpretarea strictă, legală și juridică a art. 60 c. p. rom. și a art. 92. c. p. ung.

Interesul de a stabili dacă în urmă aplicării circumstanțelor atenuante, infracțiunea calificată crimă rămâne tot crimă sau adevine delict, este mare și anume din punctul de vedere al prescripției, al suspendării executivului drepturilor politice și suspendarea de la funcțiuni, durata de timp fiind una pentru crimă și alta pentru delict.

În codul penal român mai este desebire și din punctul de vedere al recidivei și extrădării etc.

Doctrina franceză are trei sisteme în privința calificării infracțiunilor în urma aplicării circumstanțelor atenuante.

Primul susține că se are în vedere pedeapsa aplicată și crima trebuie considerată ca delict dacă e pedepsită cu o pedeapsa corecțională.

Al doilea, face distincție: dacă crima este pedepsită cu o pedeapsă corecțională prin acordarea circumstanțelor ușurătoare, ea nu-și schimbă natură, rămâne tot crimă; dar dacă pedeapsa corecțională este pronunțată prin efectul admiterii unei scuze legale, crima devine delict.

Al treilea sistem: crima pedepsită corecțional, rămâne tot crimă fie că atenuarea pedepsei se datorește unei scuze legale, fie circumstanțelor atenuante.

Cu ocaziunea unificării codului penal pentru țara întreagă, pentru a nu mai da loc, la interpretări diferite, cred că ar trebui adăugat un alineat la finele art. 101 din anteproiectul codului penal, în care să se arate influența scuzelor legale și circumstanțelor atenuante asupra calificării infracțiunilor.

Redactarea va fi diferită după cum se va adopta unul sau altul din cele trei sisteme.

Dacă s'ar admite sistemul cel de al treilea, atunci s'ar putea redacta astfel:

Scuzele legale și circumstanțele atenuante nu au nici o influență asupra calificării infracțiunilor. Infracțiunea calificată crimă și după aplicarea scuzelor legale sau acordarea de circumstanțelor atenuante, rămâne tot crimă, cu toate că ar fi pedepsită cu o pedeapsă din cele prevăzute pentru delict.*)

Gh. Bonteanu,
Judecător Trib. Zalău.

*) Nota redacției. Chestiunea tratată în articolul ce publicăm fiind importantă vom reveni.

JURISPRUDENȚA STABILĂ DE INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTITIE

Complectul pentru Ardeal și Bucovina

Secțiunea II Ardeal

Crimă de omor. Acuzat amenințat de victimă. Simplă alegațiune. § 281 al. 2 c. pen. § 385 p. i. b. pr. pen. Spesele părții legate. Dreptul la valorificarea lor pe cale civilă. § 5 pr. pen. (Deciziunea 140—913).

Crimă de tâlhărie. Cooperarea la crimă. Găzduirea infractorilor. Calificarea justă a infracțiunii. Aprecieri de fapt. Ponderarea pedepsei. § 385 pr. pen. § 91 c. pen. (Deciziunea 159—923).

Infracțiune. Recurs cu provocare numai la textele de lege. Nemotivarea lui. Aplicarea dreaptă a pedepsei. Calificare § 385 pr. pen. și 92 c. pen. (Deciziunea 160—923).

Secțiunea I. Ardeal

Imprevizune. Acord. prin care reclamanta convine cu intimata că, dacă aceasta din urmă va cumpăra imobilul său la licitațiune, iar reclamanta având bani va restitui prețul de cumpărare și spesele, intimata îi va transmite imobilul în proprietatea ei și a copiilor săi. Provocarea intimitei de a îndeplini acest acord, în o epocă când valoarea prestațiunii din partea ei era excesiv depreciată. Caracterul juridic al acordului; contract de vindere-cumpărare. Preț nedeterminat. Nesiguranța și nestabilitatea convențiunii, precum și neseriozitatea ei. (Deciziunea 1319—922).

Evacuare. Proces pentru evacuarea unei prăvălii închiriate. Aplicarea decretului 4180—917, art. 21. Dacă acest decret se aplică și la prăvălii, nu numai la locuințe. Aplicarea legii de prelungirea chirilor din 1922. Lege de ordine publică. Contract expirat. Prolungirea lui de drept în baza acestei din urmă legi. (Deciziunea 1321—922).

Secțiunea I. Bucovina

Oficiu de închiriere. Caracterul lor de autorități administrative subordonate Ministerului de Interne. Aplicarea procedurii civile în vigoare în Bucovina. Neadmisibilitatea apelului. § 461 și urm. pr. civ. austriacă. Recurs, iar nu apel. §. 528 pr. civ. Recurs neadmisibil contra unei sentințe a tribunalului confirmativă. (Deciziunea 1011—932).

Oficiu de închiriere. Sentință de evacuare dată sub regimul vechi al chirilor. Dacă se mai poate executa sub imperiul noii legi de prelungirea chirilor din 13 Aprilie 1922. Lege de ordine publică. Aplicabilitatea ei din oficiu. Vigoarea ordonanței ministeriale 381 din 1918, față de legea și regulamentul oficiilor de închiriere. (Deciziunea No. 1116—922).

Infracțiune. Recurs contra sentinței de apel, revocat. Excluderea dreptului de reviziune. § 434 al. 4 pr. pen. (Deciziunea 185—923).

SECȚIA II.

Decizia No 140—923. Ardeal Dosar 2101—922

S'a luat în cercetare: crima de omor contra acuzatului Iancu Flora ș. a.

Se constată că în cauza prezentă Trib. Caransebeș, a dat sentința No P. 1485—1921 care fiind apelată de acuzat Curtea de Apel Timișoara a dat sentința No P. 306/18—1922 contra căreia a înaintat recurs de nulitate acuzatul, apărătorul public și apelul făcut de reprezentantul lezatei.

În lipsa părților,
Văzând că termenul a fost citat conform legii.
S'a ascultat raportul Dlui Cons. Dr. A. Pop.
S'a ascultat Dr. Procuror Dr. Silviu Popp.
Deliberând, Asupra motivelor de casare;
Nulitatea bazată pe pct. 1. lit. b) al §-ului 385 pr. pen. că adică infracțiunea nu este bine calificată, motiv invocat de apărătorul public și de acuzat.

Nulitatea declarată de reprezentantul lezatei, intitulată apel pentru nejudicarea speselor lezatei.
Considerând că acuzatul s'a aparat invocând

iritabilitatea, ce l'ar fi determinat să comită fapta provenită din împrejurarea că mama acuzatului a fost omorâtă nu cu mult mai înainte de faptele nedescoperite, iar victima l'a amenințat că-omorâă ca pe mamă sa, dar această amenințare conform stărei faptice, stabilită de instanțele inferioare, nu s'a adeverit prin urmare nici calificarea conform §-ului 281 alin. 2. nu are loc urmează deci că acest motiv de casare să fie respins ca ne fondat.

Considerând că din cele stabilite speșele lezatei obvenite până la aducerea sentinței nu se puteau constata Tribunalul a îndrumat pe lezata cu valorificarea pretențiunilor sale private pe calea procesului civil iar Curtea nepronunându-se asupra apelului respectiv al lezatei, este a se considera ca confirmând și această parte a sentinței, contra căreia conform §-ului 5-al proced. pen. nici un remediu de drept nu se poate întrebuiți, — prin urmare acest motiv de recurs ca inadmisibil urmează să fie respins.

Pentru aceste motive Curtea

în numele legii

Respinge recursul de nulitate al acuzatului Iancu Hora și al apărătorului public și apelul lezatei văduva Anca Tătucu contra sentinței Curții de Apel Timișoara No. P. 300/18—1922.

Dată și pronunțată în sesiune publică la 26 Ianuarie 1923.

Decizia No. 159—1923

Ardeal

Dosar 2375—1922

Sa luat în cercetare cauza: Crima de tâlhărie și furt contra acuzaților Crăciun Onescu, Debrucean Petre, Albuiescu Nicolae, Brăila Alexandru, Nicolae Gheorghe.

Se constată că în cauza prezentă Trib. Deva a dat sentința sub No 1529—22—1921 care fiind apelată de acuzați și apărătorii lor Curtea de Apel Cluj a dat sentința sub No P. 722—27—1922 contra căreia a înaintat recurs de nulitate apărătorul public și acuzatul Crăciun Onescu.

S'a ascultat raportul Dlui Cons. Dr. Pop și Dl. Proc. Dr. S. Popp.

Deliberând

Asupra motivelor de casare

a) Nulitatea bazată pe punctul 1 b) al § lui 385. pr. pen. că adică infracțiunea nu ar fi bine calificată.

b) Nulitatea bazată pe punctul 2-al § lui 385. Pr. pen. că adică nu s'au observat cadrele legii la măsurarea pedepșii.

Curtea Considerând, că acuzatul Crăciun Onescu a făcut planul tâlhăriei, a găzduit o zi întreagă pe ortăciu Debrucean și Albuiescu, i-a condus la casa lezatei în cursul nopții, și a fluierat ca răspuns la fluieratul unuia dintre ortăci ca să înfrice pe lezatul Catalina, că sunt mai mulți și a stăruit să se întoarcă de nou la casa lezatei pentru desăvârșirea lucrului început și odală întrerupt, pentru atra conform stării faptice, calificarea infracțiunii acestui acuzat nu se poate ataca și motivul de recurs de nulitate ca nefondat urmează să fie respins.

Considerând, că crima tâlhăriei este susceptibilă de pedeapsa muncă silnică dela 5. până la 10 ani care pedeapsă în urma aplicării §-ului 91 s'a stabilit în 5 ani, deci în minimumul pedepșii prevăzută și admis de lege, prin urmare și acest motiv de recurs ca nepondat urmează să fie respins.

Pentru acest motive Curtea în numele legii.

Respinge recursul de nulitate al apărătorului public și al acuzatului Crăciun Onescu contra sentinței Curții de Apel Cluj No. P. 722/27-1922.

Dată și pronunțată în sesiune publică la 29 Ianuarie 1923.

Decizia No. 160/1923

Ardeal

Dosar 2742/1922

S'a luat în cercetare cauza: crima de furt și mituire contra acuzaților Dimitrie Dosma, Silvia Bito, Oscar Kiss și Alexandru Corcea.

Se constată că în cauza prezentă Trib. a pronunțat sentință sub No. 389/19—1922, că în urma apelului dat de părți Curtea de apel Cluj a pronunțat sentința sub No. 960/21—1922, cum și aceia ca contra acestei sentințe a declarat recurs acuzații Dumitru Cosma, Oscar Kiss și Alexandru Corcea cum și apărătorul lor.

S'a lipsa părților.

Auzindu-se raportul Consil. Dr. N. Stănilă și achi Zitorul Proc. Gen. Dr. Silviu Popp.

Curtea Deliberând, Asupra motivelor de casare; Violarea art. 385 punct. 1 a) b) c) 2 și 3 pr. pen. prin stabilirea greșită a vinovației, din cauza calificării eronate violarea limitelor de pedeapsă cum și din cauza omiterii art. 92 C. pen la darea pedepșei.

Având în vedere ca recurenți declară căile de atac numai cu provocare la unele texte de lege fără a-și motiva cu nimic recursul.

Având în vedere că nici din actele din dosar nu se poate constata vre'o violare de lege în nici o direcțiune.

Curtea află aceste motive de nebazate.

Pentru aceste motive Curtea în numele legii. Respinge recursul declarat de acuzații Dumitru Cosma, Oscar Kiss, Alexandru Corcea și de apărătorul lor, contra sentinței Curtea de apel Cluj No. 960/21-922.

Dată și pronunțată în sesiune publică la 29 Ianuarie 1923.

Secțiunea I.

Decizia No. 1819/922.

Ardeal

Dosar 1127/921

S'a luat în cercetare cererea de revizuire prezentată de reclamantă văd, lui Traian Nicolae Drăghici în contra sentinței Curții de Apel din Oradea-Mare No. C. I. 396/35/1921 în procesul intentat în contra intimătei Elisabeta Delimon pentru dredi de proprietate.

S'a prezentat pentru intimata Elisabeta Dellmon Dl avocat Laurențiu Oanea în substituirea Dlui avocat Dr. Nicolae Zigre pe baza substituției anexată la dosar, lipsă reclamanta citată în regulă.

S'a ascultat referatul oral al Dlui Cons. Dr. I. Nemeș.

Curtea deliberând, asupra cererii de revizuire bazată pe § 534 pr. civ. în care reclamanta susține, că starea de fapt în acea parte, în baza căreia acțiunea a fost respinsă, Curtea de Apel a stabilit-o cu violarea normelor de procedură și cu vătămarea regulilor de drept și prin deducțiuni evidente greșite și în dezvoltarea motivelor referitoare lor esență reclamanta expue.

Curtea de apel n'a luat în considerare că intimata n'a expus în cursul procesului nici un motiv în baza căreia cu drept cuvânt s'ar putea cere în validarea acordului încheiat între părțile litigante și stabilit de Curtea de apel, iar simplamente aceia

împrejurare, că în interval în urma războiului mondial valoarea banilor în mod esențial și excesiv s'a depreciat și așa intimata prin în deplinirea acordului ar oferi și daună enormă, nu poate pe motiv și bază și invalidarea aceluia acord, pentru că la încheierea aceluia nici intimata, dar nici reclamanta n'a știut și n'a prevăzut această depreciere, prin urmare aceea nici nu poate avea influență asupra validității acordului din chestiune și pentru că este lucru notoric că în ani de război venitul imobilelor a fost cu mult mai mare și așa nu reclamanta, ci tocmai intimata s'a îmbogățit în paguba reclamantei, luând în cursul anilor nu venit, ce și de 30 de ori a petrecut (depășit) suma plătită de intimata în prețul averii, prin urmare în cazul prezent excepțiunea impreviziunii, bazată pe principiul rebus sic stantibus nu poate fi aplicată, cere admiterea acțiunii.

Având în vedere sentința supusă reviziunii din care rezultă, că intimata la licitația publică ținută la 9 Oct. 1910 a cumpărat averea imobilă ce a fost proprietatea lui Nicolae Traian Drăghici și că înainte de încheierea și finalizarea licitației reclamanta a convenit cu intimata, că întrucât intimata va cumpăra imobilul dacă reclamanta va avea bani și va restitui prețul de cumpărare și spesele obvenite intimata va transmite imobilul cu proprietatea reclamantei și a fiilor săi, reșese mai departe din această sentință, că reclamanta în luna April sau Mai 1917 a provocat pe intimata ca în contra prețului de adjudecare să predea averea în proprietatea dânssei, ceea ce însă intimata a denegat. Curtea de Apel constatând, că reclamanta numai atunci a solicitat în deplinirea acordului, când valoarea prestațiunii prin partea ei era în mod excesiv depreciată și deci intimata prin îndeplinirea convenției suferea mari daune, a enunțat că reclamanta nu mai poate cere cu succes îndeplinirea contractului și astfel din acest unic motiv a respins acțiunea ei.

Considerând, că Curtea de Apel în această cauză a stabilit starea de fapt în acel sens, că reclamanta înainte de licitația ținută în 9 Oct. 1910 precum și în această zi a convenit cu intimata, că dacă dânsa va cumpăra imobilele la licitație și dacă reclamanta va avea bani și restitui prețul de adjudecare plus spesele obvenite, intimata va transmite imobilul reclamantei și copiilor ei.

Considerând că această convențiune, din punct de vedere juridic trebuie considerată ca un contract de vindere cumpărare, având de obiect imobilul indicat, iar nu drepturile ce rezultă din adjudecare.

Considerând, însă că această convenție în sensul stabilit de Curtea de Apel nu cuprinde în sine consentimentul părților în privința stipulării unui termen hotărât și concis, în care convențiunea era a se îndeplini și respective reclamanta trebuia să restituiască intimatei suma plătită în prețul de licitație și spesele obvenite.

Considerând că din conținutul acestei convențiuni nici prețul imobilelor nu se poate considera de determinat prin aceea, că prețul imobilelor va fi prețul adjudecării plus spesele pentru că convențiunea fiind încheiată înainte de licitație nici reclamanta nici intimata atunci n'a putut cunoaște nici aproximativ prețul adjudecării nefiind fixate de părți limitele ofertelor în licitație, iar așa împrejurare, că reclamanta după licitație când adică prețul ad-

judecat era deja cunoscut, ar fi primit și ratificat acel preț, nici nu s'a afirmat în cursul procesului.

Considerând, ca aceste împrejurări, a căror importanță în timpul contractării părțile nici nu l-au putut aprecia, atrag cu sine o atare nesiguranță și nestatornică a convențiunii ce nu este conciliabil cu caracterul și cu serioșitatea unui act juridic valabil; este evident dar, că convențiunea menționată nu poate avea efectul unui contract de vindere, cumpărare valabil și astfel acțiunea reclamantei introdusă în baza acelei convențiuni pentru proprietatea averii cumpărate de intimata la licitație publică din aceste motive nu poate fi admisă.

Considerând, că astfel fiind, cercetarea și examinarea celorlalte motive de reviziune au devenit fără obiect, de unde urmează că reviziunea este neîntemeiată și în consecință reclamanta conform §. 544 pr. civ. a fost a se obliga la suportarea spelor din reviziune, pentru aceste motive

în numele legii

Înalta Curte nu admite cererea de reviziune prezentată de reclamanta văd. lui Mihai Traian Drăghei, contra sentinței Curții de Apel din Oradea-Mare Nr. C. I. 396—35—921 și obligă pe reclamantă să plătească 500 lei cheltueli de reviziune intimatelor în termen de 15 zile și sub rigoarea execuției.

Data și citită în sedință publică azi la 6 Dec. 1922.

Decizia No. 1321—922

Ardeal

Dosar No. 1274—921

S'a luat în cercetare petiția de reviziune prezentată de reclamantul Francisc Kulányi în contra sentinței tribunalului din Arad Nr. c. a. II. 1702/4—1921 în procesul intentat contra intimatului Iosif Holczer pentru evacuarea de prăvălie.

În lipsa părților Curtea deliberând,

Asupra cererii de reviziune, în care reclamantul pe baza §§ 27 și 534 pr. civ. gravaminează sentința supusă reviziunii invocând unicul motiv, că tribunalul ca for apelativ a explicat și a aplicat greșit § 21 din decretul 4180—1917 și anume dispozițiunile din acest paragraf se refer numai la locuință și nici de cum nu și la prăvălii, astfel în speță contractul expirat la 30 Aprilie 1921 nu se poate considera de prelungit.

Având în vedere că din sentința atacată rezultă că tribunalul ca for apelativ a respins acțiunea reclamantului introdusă pentru evacuarea prăvăliei închiriată intimatului pe durata de 5 ani, anunțând tribunalul că în § 3 invocată în § 21 din decretul menționat se dispune nu numai în privința locuințelor ci și a prăvăliilor, prin urmare § 21 în care s'a hotărât normele referitoare la prelungirea chiriei locuințelor, prevede și prelungirea chiriei referitoare la prăvălii și așa a constatat că contractul din litigiu de drept a fost prelungit.

Având în vedere că legea pentru prelungirea contractelor de închiriere din 13 April 1922 Mon. Of. 11 care în art. 4. declară toate dispozițiunile contrare cu legea de abrogate și dispozițiunile legii de ordine publică, apoi aliniatul ultim din art. 2. — dispune „că toate hotărârile judecătorești rămase definitive, neexecutate și având de obiect evacuarea chirișilor sunt fără efect în ce privește evacuarea de unde urmează, că asupra abdicării contractului de arendă făcute în contra dispozițiunilor acestei

legi, chiar dacă abdicarea s'a făcut înainte de promulgarea legii, nu se mai poate admite evacuarea chirieșului scutit de lege, în cazul prezent cu atât mai ales, pentru că hotărârea tribunalului încă nici nu a fost definitivă și nici n'a obligat pe intimat a evacua prăvălia din litigiu.

Considerând că dispozițiile legii din 13 Aprilie 1922 Mon. Of. 11, fiind de ordine publică sunt a se lua în considerare din oficiu în orice stadiu a procesului iar în sensul art. 1 din această lege contractele de închiriere de clădiri din întreaga țară încă în curs se prelungesc de drept în folosul chirieșilor cetățeni români până la 6 Mai 1923.

Considerând că reclamanta în cererea de reviziune solicită rezilierea contractului de închiriere și evacuarea intimatului pe motivul mai sus menționat, că anume contractul a expirat în 30 April 1921 și referindu-se acela la prăvălie în sensul ord. 4180—1917 n'a fost de drept prelungit, de aici reiese evident că fără a intra în examinarea și deliberarea motivelor expuse în cererea de reviziune în baza dispozițiilor din legea din 13 April 1922, cererea reclamantului a fost a se respinge.

Pentru aceste motive în numele legii, înalta Curte nu admite cererea de reviziune prezentată, de reclamantul Francisc Kulanyi în contra sentinței tribunalului din Arad Nr. e. a. II. 1702/4—1921.

Data și citită în sedință publică azi la 6 Dec. 1922.

Decizia No. 1011—922 Bucovina Dosar No. 1637—922

În cauza de închiriere privitoare la un local în casele No. C. 1324 din Suceava (Bucovina).

S'a luat în cercetare recursul lui Mendel Gottesmann din Suceava în contra hotărârei tribunalului Suceava ca instanță de apel din 14 August 1922 Bc. III. 198/22—6 prin care s'a respins ca inadmisibil reviziunea introdusă de recurent în contra deciziei tribunalului Suceava ca instanță de apel Bc. III. 198/22—4. După referatul Dlui Consilier Dr. E. Mandicevski.

Curtea Deliberând asupra unicului motiv de recurs desvoltat în sensul greșitei interpretări a legii când instanța de apel a declarat obiectul litigiului ca neavând o valoare mai mare decât 1000 lei suma cu care recurentul a fost amendat și a respins reviziunea denumită, petiție în revizuire introdusă de recurent în contra deciziei tribunalului ca instanță de apel din 18/7 1922 No. Bc. III. 198/22—4.

Considerând, că oficiile de închiriere înființate în baza legii din 23 Iulie 1921 Mon. Of. No. 111 după organizarea și funcțiunea lor în comisiunii compuse în majoritatea de persoane care nu au calitatea de judecători, cum și subordonarea lor Ministerului de interne sunt a se socoti ca autorități administrative, cu toate că s'a dat în atribuțiunea lor nu numai închirierea rechiziționarea imobilelor de închiriat, dar mai ales și fixarea chiriei.

Considerând, că deși legea menționată pentru inf. of. de înch. eum și regulamentul la acea lege publicat în Mon. Of. No. 120—21 (art. 14 resp. art. 18) admit contra deciziunilor oficiilor de închiriere apelul la tribunal ca mijloc legal de atac, aceasta nu înseamnă decât organizarea specială că asupra deciziei unei autorități administrative judecă în instanța a doua tribunalul, deci o instanță judecătorească.

Considerând mai de parte că nici legea pentru inf. of. de înch. nici regulamentul la acea lege nu conțin dispozițiuni, care ar regula procedura în apel sau ar stabili norme asupra căiei de atac în instanța supremă, urmează că aceste chestiuni sunt a se judeca după legiuirea teritorială în vigoare în provincia sau pe teritoriul situațiunei imobilului ce e în speță obiectul lucrărilor oficiului de închiriere, deci în cazul de față după procedura civilă în vigoare în Bucovina unde e situat acel mobil.

Considerând, că conform cu dispozițiunea §§-ilor 461 și urm. al proc. civ. bucovinene apelul în senzul acelei proceduri civile și procedura întocmită în secțiunea I-a părții a III. aceleași proceduri civile nu se admite, decât numai în contra sentințelor date în prima instanță de o autoritate judecătorească, de care conform cu considerențele de mai sus oficiile de închiriere nu se pot socoli.

Considerând, apelul despre care se vorbește în legea pentru inf. of. de înch. cum și în regulamentul la acea lege nu egalează apelul întocmit în secțiunea I a părții a IV din proc. civilă, de unde urmează că dispozițiunile, din secțiunea menționată a proc. civ. nu se aplică în procesele regulate prin legea pentru of. de înch. și regulamentul din acea lege.

Considerând, că apelul legii pentru inf. of. de înch. și regula mentului cu ajutorul interpretării conform §-ului 7 din codul civil mai curând se poate asimila cu recursul întoemil în secțiunea a III a părții a IV-a a procedurii civile dacă se ia în seamă că legea pentru inf. oficiilor de înch. nici regulamentul ei pentru deciziunile oficiilor, nu dispun forma solemnă a sentinței, în afară că o sentință în sensul proc. civ. bucovinene nu se dă decât numai de o instanță judecătorească.

Considerând, că așa fiind faptul, că oficiul de închiriere a dat deciziei sale denumirea, sentință fără a observa forma solemnă a sentințelor judecătorești nu are nici o importanță, cum și nici faptul, că tribunalul ca instanță de apel trecând cauza în registrul pentru apeluri a ținut o dezbateră publică și a dat deciziunea sa în forma solemnă a sentințelor judecătorești neatingându-se prin această procedură necorespunzătoare legii, nici un drept al părților interesante, de unde urmează că mijlocul de atac în contra deciziei tribunalului în canzele în legea pentru inf. of. de înch. și regulamentul la acea lege nu este reviziunea despre care se vorbește în secțiunea a II-a a părții a IV-a din proc. civ. și care nu se admite decât numai în contra deciziunilor date de către instanța de apel în forma solemnă a sentințelor judecătorești ci mai ales recursul în reviziune despre care e vorba în §-ul 528 din proc. civ. și care conform aceleiaș dispozițiuni nu se admite în contra hotărârilor autorităților judecătorești de a doua instanță prin care s'a confirmat hotărârea atacată a primei instanțe.

Considerând că luând în seamă, că în speță tribunalul Suceava prin deciziunea sa din 18 Iulie 1922 Bc. II. 198/22 a confirmat deciziunea oficiului de închiriere, care a hotărât în instanța întâi mijlocul de atac introdus de Mendel Gottesmann în contra acelei decizii și precum reiese din expunerile de mai sus, pe nedrept denumit reviziune sau „petiție din revizuire” în realitate nefiind decât un recurs în reviziune cu plin drept a fost respins ca inadmi-

rabil ce rezultă clar din dispozițiunea §-lui 528 din proc. civ.

Considerând, că consecuent nici recursul introdus în contra hotărârei instanței de apel respingătoare reviziunea nu se poate admite fiind nefondat.

Pentru aceste motive, Curtea decide. Recursul nu se admite.

Data și citită în Camera de Consiliu azi la 10 Octombrie 1922.

Decizia No. 1116—922. Bukovina Dosar No. 1742—922.

În procesul lui Chain Weidenfeld din Rădăuți reclamant reprezentat prin avocatul dr. Luffinger din Rădăuți în contra lui Leiser Dachner din Rădăuți pârât reprezentat prin avocatul dr. Menczer din Rădăuți pentru denunțarea unui magazin.

S'a luat în cercetare reviziunea pârâtului în contra deciziunii tribunalului Suceava ca instanța de apel din 9 Mai 1922 Bc. VII 117—22 P. prin care schimbându-se sentința judecătorească Rădăuți din 31 Ianuarie 1922. C. XI 24—22—4 s'a menținut în vigoare judiciară K 17—22.

După referatul Dlui Cons. Dr. E. Mandicevski.

Curtea deliberând, asupra unicului motiv de rezoluție invocată conform §-lui 483 cifra 4 proc. civ. greșită fiind aplicarea legii în dispozițiunea art. 22 din legea pentru înființarea oficiilor de închiriere Mon. Of. No. 111 cum și a art. 64 din regulamentul la acea lege când instanța de apel a declarat ca desființată ordonanța min. din 26/X 1918 No. 381 în vigoare în Bucovina și în consecință a menținut denunțarea judiciară privitoare la locuința pârâtului în vigoare.

Considerând că regulamentul legii pentru înființarea oficiilor de închiriere publicat în Mon. Of. No. 120—21 deși conține în art. 64 al 2 norme, că în Bucovina, dispozițiunile legilor și ordonanțelor străine relative la locuinții și chirii care au fost menținute în vigoare, se abrogă, totuși această dispozițiune, fiind regulamentul întreg elaborat de Ministerul de Interne în baza autorizațiunii, ce o promise prin dispozițiunea art. 21 din legea pentru înființarea oficiilor de închiriere nu se poate altfel înțelege decât ca făcută în limitele acelei autorizațiuni deci în limitele art. 22 din legea p. inf. of. de închiriere, care dispune abrogarea numai acelor dispozițiuni din legile și regulamentele anterioare, care sunt contrarii dispozițiunilor legii pentru inf. of. de înch. ceea ce e și natural, căci ordonanța min. din 26/X 1918 No. 381 f. l. i. publicată fiind cu putere de lege și menținută în vigoare în Bucovina prin decretul fundamental din 18 Decembrie 1918 No. 3745 nu poate fi scoasă din vigoare prin un regulament ministerial, care deși publicat în Monitorul Oficial, totuși nu are putere de lege, neîndeplinind condițiunile constituționale pentru constituirea unei legi; dară, considerând, că legea ulterioară privitoare la prelungirea contractelor de închiriere din 13 Aprilie 1922 Mon. Of. No. 11 care a prelungit contractele de închiriere în folosul a) ocrotirea chirieșilor s'a dat și s'a publicat și pentru Bucovina numai decât trebuie a deduce că chiar legiuitorul dând această lege și pentru Bucovina n'a dat dispozițiunii al 2 din art. 64 al regulamentulului la legea inf. of. de înch. alt înțeles decât cel dezvoltat mai sus, căci altfel s'ar fi fost pierdut con-

tinuitatea dispozițiunilor legii privitoare la ocrotirea chirieșilor în Bucovina și nefiind această cu greu s'ar fi putut justifica reluarea de măsuri ivite din urmările sociale ale războiului, dacă aceste urmări într'o anumită direcțiune adică cu privire la ocrotirea chirieșilor mai înainte au fost socotite ca neexistente.

Considerând, că așa fiind dispozițiunea art. 64 al 2 din regulamentul la legea pentru inf. Of. de închiriere, legile și ordonanțele privitoare la ocrotirea chirieșilor în țările alipite nu s'au desființat, decât numai în limitele dispozițiunii art. 22 din legea pentru inf. Of. de înch. Mon. O. No. 111—21, adică numai întrucât ele sunt contrarii dispozițiunilor acelei legi și că deci părerea judiciară pe care instanța de apel a întemeiată deciziunea sa e inexactă și nu se poate admite, neprivind dispozițiunile legii pentru inf. Of. de înch. materia dispozițiunii art. 7 din ord. min. din 26 X. 1918 No. 381 pe care se bazează pârâtul în combaterea denunțării făcute de reclamantă.

Având în vedere dispozițiunea art. 4 din legea pentru prelungirea contractelor de închiriere din 13 Aprilie 1922 Mon. Of. 11 care declară dispozițiunile acelei legi ca de ordine publică cum și dispozițiunea aliniatului ultim al art. 2 al aceleiași legi, conform căreia hotărârile judecătorești rămase definitivă neexecutate și având de obiect, evacuarea chirieșilor sunt declarate fără efect în ce privește evacuarea, de unde urmează,

că asupra denunțării făcute în contra dispozițiunilor acelei legi chiar dacă denunțarea s'ar fi făcut înainte de promulgarea legii, nu se mai poate admite evacuarea chirieșului, scutit de lege.

Considerând, că pășind dela exacta interpretare a legii din 13 Aprilie 1922 Mon. Of. No. 11, în cazul de față unde deși sentința instanței întâi a fost dată încă în 26 Ian. 1922, deci sub regimul legii vechi totuși intrând în vigoare legea menționată din 13 Apr. 1922 Mon. Of. 11, fiind dispozițiunile ei de ordine publică, instanța de apel avea din oficiu s'o aplice și aplicând-o conform dispozițiunilor ei din art. 1 și 2 al. ultim nu se poate decât să confirme sentința întâi fără considerare la motivele apelului care asemenea n'a ținut seamă de acea lege.

Considerând, că așa fiind reviziunea pe motivul din §-ul 503, cifra 4, e întemeiată și este a se admite iar în ce privește cheltuielile de judecată a se hotărâ conform §§-ilor 41 și 50 din proc. civilă, luând în seamă, că pârâtul cheltuielii în instanța de apel n'a cerut.

Pentru aceste motive, Curtea decide, în numele legii.

Reviziunea se admite și schimbând deciziunea atacată a instanței de apel, se restabilește sentința instanței întâi, reclamanta se obligă a plăti pârâtului până în 14 zile sub rigoarea execuțiunii 216 (două sute șasesprezece) lei, cheltuieli de judecată în instanța a treia.

Data și citită în Camera de Consiliu azi la 18. Octombrie 1922.

Decizia No 185—923 S. II. Ardeal Dosar 3394—922

S'a luat în cercetare cauza de contrabandă vamală contra acuzatului Adolf Lupescu.

Se constată că în cauza prezentă Trib. Arad a

pronunțat sentința sub No 6421—15—1921, că în urma apelului declarat de acuzat și apărător Curtea de Apel Timișoara a dat sentința sub No 224/5—1922 cum și acela că contra acestei hotăriri a declarat recursul în termen acuzatului.

În lipsa părților.

Auzindu-se raportul Clui Consiș. G. G. Rălescu și rechizitorul Proc. Gen. Dr. Silviu Popp.

Curtea deliberând. Având în vedere, că din actele din dosar reiese, că acuzatul și-a revocat recursul declarat contra sentinței instanței de apel în termenul prevăzut de art 394 al 1 Pr. Pen. și art. 31 al 2 N. Pr. Pen.

Având în vedere, că astfel fiind conf. art. 434 al. 4 Pr. Pen. exclude posibilitatea revizuirii cauzei.

Pentru aceste motive Curtea în numele legii ordonă închiderea dosarului trimițându-l instanței de apel Timișoara.

Data și pronunțată în audiență publică jînută la 30 Ianuarie 1923.

Un cerc de Studii Juridice la Cluj

O propunere. Ne adresăm tuturor colegilor juriști practicanți ai dreptului și dornici a contribui la prăpășirea acestei științe ce trăește oglindită în legi — însăși viața poporului românesc și le propunem formarea unei asociații, societăți sau cerc de Studii juridice, în care să ne putem manifesta activitatea prin conferințe, colloquii, schimb de idei etc. asupra problemelor juridice, cu caracter general public și profesional, iar materialul acesta să fie publicat deocamdată în singura revistă de specialitatea dreptului pe care o avem la îndemână în „Ardealul Juridic”.

Fie sub ori ce nume și grupându-ne în jurul profesorilor universitari, juriștilor avocați sau magistrați superiori, cu statute sau fără cotizații, membri onorifici, președinți, etc. etc. Scopul să ne fie de a ne pune pe lucru și a eși din inerția, condamnabilă pe care o observăm; mulțumindu-ne doar la singură activitate, activitatea profesională bugetară!

Când vedem, că oamenii școlii și ai științelor exacte, pe economiștii și reprezentanții comerțului și ai agriculturii cari prin reprezentanții lor profesori și oameni de știință, își au fiecare aci în Cluj, cercul lor de Studii, organele lor de publicitate și de contribuție la progresul științific al țării, ne întrebăm, nu e drept oare, că și noi juriștii să contribuim în măsura mijloacelor și specialității noastre la progresul științei dreptului românesc și în măsura nevoilor să ne spunem părerile, când atâtea principii noi de directive sociale pe cari se așează edificiul social românesc, le vedem concretizate în texte de legi?

Nu este de datorfa noastră să venim prin lămuriri și studii comparate să punem la punct multe

așezăminte legislative, unele cu rădăcini adânci, în istoria dreptului țării, iar altele de o dată recentă și trebuitoare pentru bunul mers al noului așezământ al Statului românesc unitar?

Iată atâtea scopuri de urmărit, iată material de muncă, ce trebuie să ne înmănuncheze pe toți cei ce în activitatea socială românească, avem aceiș pre-gătire și cari suntem animați deopotrivă de binele obștesc și de interesul ce trebui să purtăm progresului dreptului și a noului așezământ legislativ al țării.

Propunem așadar tuturor colegilor ce ne aprobă intențiile de a-și trimite adeziunile la redacția revistei „Ardealul Juridic” până în ziua de 15 Martie curent.

Domnii juriști aderenți sunt rugați a-și trimite totodată și adresele exacte urmând, că pe ziua de 15 Martie să fie convocată o adunare generală fie în una din sălile facultății de drept, fie la Curtea de Apel din Cluj, și la care dată se va concretiza odată cu programul de activitate și directivele și scopurile pe care acest cerc de studii juridice îl urmărește.

A apărut „Legiuri Silvice” de dl. Corneliu Botez Consilier la Înalta Curte de Casație.

Coprinzând codul silvic și toate legile în legătură, cu comentarii utile mai ales în ce privește aplicarea lor în Ardeal, cartea este foarte utilă practicanților dreptului din aceste părți unite ale țării.

Pentru procurarea a se adresa la autor St. Rumeoară No. 3, București.

Ne permitem a lămuri cititorilor revistei noastre în chip hotărât următoarele:

Am făcut și facem sacrificii materiale și morale enorme spre a le pune la dispoziție o publicație utilă și la nivelul tuturor așteptărilor. Avem deci dreptul ca măcar abonamentele să ne fie plătit anticipativ. Acei ce au primit 2 numere din anul IV-lea și nu le-au restituit sunt considerați ca abonași. Restituirea ulterioară nu-i scutește de plata abonamentului pe cel puțin jumătate de an. Nu înțelegem a servi revista gratuit nimăru, mai ales că nu poate exista magistrat sau avocat din Ardeal — îndeosebi — care să se poată dispensa de această unică publicație de specialitate a dreptului din aceste părți unite ale țării, iar saraci suntem cu toții.

Ar fi păcat pe de altă parte a nu fi sprijiniți, când oficialitatea ni-s'a arătat până în prezent atât de vitregă. Abonamentele se pot achita și pe jumătate de an sau chiar pe câte 3 luni anticipativ.

Amintim asemenea celor ce doresc a se abona la volumul „Comentariul Codului civil Austriac” de dr. Șt. Ladoy să se înscrie la timp la administrația revistei.

Codul civil general austriac

Introducere

Despre legile civile în general. Noțiunea dreptului civil

(Urmarea)

Să luăm cazul cum se prezintă: Senatul Curții de Casație crede că o lege care ar trebui aplicată în speță, este anticonstituțională. Nu poate face altceva, decât să suspende judecata și să ceară deciziunea Secțiilor unite. Acelaș lucru trebuie să facă și judecătoria de ocol, tribunalul sau Curtea de Apel. Orice judecător de ocol exercită aceeaș putere judecătorească, ca și Senatul Curții de Casație. Nici el, și nici Senatul Curții de Casație nu poate declara anitconstituționalitatea unei legi, — dar nici el și nici senatul Curții de Casație nu sunt ținută să aplice o lege, violând Constituția. Deci, dreptul de a suspenda judecata până ce va decide Curtea de Casație în secții unite, îl are orice instanță. (Se înțelege că suspendarea se va pronunța prin încheiere supusă apelului; iar dacă instanța superioară crede că acea lege nu este anticonstituțională, va dispune continuarea procesului).

IV. Pentru ce trebuie ca judecătorul să cerceteze cu mare îngrijire, dacă o lege oarecare, decretând efect retroactiv, violează sau nu Constituția? Pentru că judecătorul este supremul custode al ideii dreptului și dreptății. Sistemul nostru de legiferare este foarte înțelept, trebuie numai să ne conformăm înțelepciunii legiuitorului. Legiuitorul român, știind că și parlamentul are slăbiciunile instituțiilor omenești, a voit ca anumite principii să nu fie violate nici de către parlament. Le-a înscris în Constituție și a dat puterii judecătorești autorizația să vegheze asupra acelor principii. Instanța îndeplinește chemarea sa cea mai sublimă, când examinează constituționalitatea legilor. Constituția și controlul exercitat de judecători, sunt fortarețe puternice ale dreptului și dreptății, garanții eficace contra aberațiunii și samavolniciei. De exercițiul just al acestui control depinde mult. Judecătorul trebuie să suprimă orice tendință subversivă, prin care autoritatea lucrului judecat sau respectul contractelor valabil încheiate ar fi periclitat. Nu numai ideea dreptului cere aceasta, ci și inte-

resele morale și economice ale țării.

Intreaga structură economică a țării, dezvoltarea economiei publice, a tuturor ramurilor producției, precum și morala publică își are bazele în încrederea în lege și încrederea în instanțele care o aplică. Numai acolo poate să se desvolte munca cinstită și armonia claselor, unde orișicine știe că nu poate fi păgubit, dacă se conformează legilor existente și moralei. Când însă există posibilitatea ca o lege viitoare să nimicească un contract legal încheiat și existențele bazate pe el, încrederea în lege trebuie să dispară. Chiar și un moratoriu care nu nimicește, ci numai suspendă drepturile creditorilor, are efect catastrofal și este considerat ca un mijloc desperat ce nu poate fi întrebuintat decât numai în caz de extremă necesitate. Dar dacă legea, prin efect retroactiv, nimicește drepturi dobândite cu bună credință și în conformitate cu legea anterioară, ruinează creditul solid și sănătos, face să înflorească uzura; înlocuiește comerțul cinstit cu cea mai abominabilă speculă, pentru că în lipsă de încredere în legea existentă și în urma fricei de o lege viitoare, oamenii nu pot spera ca roadele viitoare ale muncii cinstitute să le fie garantate. Nu legea contra speculei, ci siguranța de drept este cheazășie pentru industria și comerțul cinstit.

V. Hotărârile definitive ale instanțelor și drepturile dobândite în conformitate cu legea, sunt hotarele peste care noua lege nu poate să treacă fără violarea Constituției. Deci, dacă legiuitorul voiește să nimicească efectul hotărârilor definitive sau drepturi dobândite: trebuie să declare aceasta în forma prevăzută pentru modificarea Constituției. Acest lucru este posibil și motivat atunci, când legiuitorul, pentru motive foarte puternice și de natură etică, nu voiește să mai tolereze anumite drepturi. Spre exemplu, când se desființează sclavia, și drepturile existente asupra sclavilor se nimicesc. Sau, ca să aducem un exemplu mai modern, antichreza, adică contractul prin care creditorul dobândește dreptul

de a-și apropia fructele unui imobil remis lui de debitor, — este o instituțiune vătămătoare, absurdă, pentru că exploatarea rațională a imobilului este imposibilă, căci nici debitorul care n'are folosința și nici creditorul care n'are proprietatea, nu fac investițiuni. Dacă spre exemplu, această instituțiune s'ar desființa în vechiul Regat, (ca în Ardeal acum șaptezeci de ani), de sigur că și antichrezele existente s'ar desființa.

Însă, astfel de cazuri sunt foarte rare, deci principiul că hotărârile judecătorești definitive și drepturile dobândite nu pot fi atinse de noua lege, poate fi considerat ca regulă fără excepții.

VI. Când este vorbă de drepturi dobândite?

Drepturi dobândite sunt numai drepturile concrete, existente. Posibilitatea de a dobândi drepturi nu este drept câștigat; d. e. legea actuală permite ca streinii să dobândească imobile, vine o nouă lege care interzice aceasta: streini cari au dobândit imobile, le păstrează, cari n'au dobândit nici un imobil, nu păstrează simpla posibilitatea avută sub vechea lege să dobândească imobile. Dacă noua lege stabilește o nouă ordine a celor chemați la moștenire ab intestato, se va aplica și acelor rude cari după vechea lege ar fi fost chemate la moștenire (dacă succesiunea s'a deschis sub noua lege), căci acestea au avut numai speranța de a fi moștenitori, dar drepturi câștigate nu au. Dreptul este câștigat și atunci, dacă există o condițiune sau un termen (dies). Cât privește termenul, dreptul există fără îndoială, numai exercițiul lui este amânat. Privitor la condițiune, este adevărat, că dreptul nu există încă, cât timp condițiunea este în suspensie, dar îndeplinirea condițiunii având putere retroactivă, după îndeplinire dreptul este considerat ca câștigat sub vechea lege.

VII. Legea nouă poate avea efect și față de o stare de fapt anterioară, fără ca acest lucru să însemne putere retroactivă.

Să zicem că o lege are două dispozițiuni:

- a) proprietatea caselor nu se poate transmite altuia decât prin act autentic;
- b) proprietarii caselor nu-și pot dărâma casele decât cu autorizația autorității.

Este evident că prima regulă se aplică numai la contractele ce se vor încheia în viitor și că contractele făcute până acum în altă formă sunt valabile. Iar în cazul de al doilea este evident că regula se aplică la toate proprietățile, fie existente, fie neexistente încă. Faptul că nici acei proprietari nu pot dărâma casele care au dobândit proprie-

tatea anterior legii, nu înseamnă retroactivitate. Cum se explică această deosebire?

Ingenere sunt două feluri de norme.

1. Norme care determină efectul unui fapt.
2. Norme care determină efectul (sau conținutul) unui drept (subiectiv).

In primul grup este regula că orice fapt își produce efectele conform normelor de drept existente în timpul când faptul a luat ființă. Cum în domeniul dreptului civil, cele mai importante fapte sunt, actele juridice unilaterale sau bilaterale (contractele), trebuie ca înainte de toate acestea să fie examinate. Actele juridice dau naștere unui raport de drept, sau îl modifică sau îl sting (fac să înceteze).

Când prin actul juridic se întemeiază un raport de drept, acest raport de drept va fi cărmuit de legea (norma de drept) existentă în timpul când actul juridic a luat ființă. Prin urmare, dacă o lege nouă prevede că acel raport de drept nu poate fi întemeiat de loc, sau dacă prevede alte forme pentru întemeiere, raportul de drept creat sub vechea lege va rămâne totuși valabil.

Spre exemplu: pentru dobândirea proprietății unui imobil, vechea lege cere numai consimțământul părților, iar noua lege înscrierea în cartea funduară. Proprietatea dobândită sub legiuirea veche prin simplu consimțământ există și mai departe sub legea nouă.

Când prin actul juridic se modifică un raport de drept, este decizivă deasemenea legea existentă. Deci:

a) dacă un raport de drept creat sub vechea legiuire se modifică printr'un act juridic ce s'a născut sub domeniul legii noi: se va aplica legea nouă, pentru că în timpul acesteia a luat ființă actul juridic modificator.

b) dacă o lege nouă prevede alte norme pentru modificare, modificarea făcută sub legiuirea veche, își păstrează efectul.

Aceiaș regulă se aplică și la actele juridice prin care se stinge un raport de drept. Deci un act juridic prin care sub legea actuală se poate stinge un raport de drept, va face să încetere acel raport de drept, chiar dacă

a) legea în care s'a născut acel raport de drept nu admitea acest mod de stingere,

b) legea aplicată după creierea actului juridic prin care s'a stins acel raport de drept, nu mai admite stingerea în acel mod.

Spre exemplu: legea A. prevede că contractele de societate și toate modificările lor trebuie făcute în scris; a doua lege (legea B) admite și forma orală, iar a treia (legea C) restabilește legea A. — Un contract făcut în

scris sub legea A, poate fi modificat fără a fi scris sub legea B, iar această modificare își va păstra efectele și sub legea C.

Aceste reguli se aplică și la acele fapte care, fără să fie acte juridice unilaterale sau contracte, pot să aibă efectul să se nască, să se modifice sau să înceteze un raport de drept. Spre exemplu, faptul că am luat cunoștință despre o împrejurare, face să fiu dator a restitui fructele unui lucru. Dacă legile A și C nu prevăd această obligațiune, dar legea B o prevede: fructele percepute sub legea B trebuie restituite chiar și dacă sub legea A exista acel raport de drept și chiar dacă restituirea fructelor se cere numai sub legea C.

Când norma de drept determină conținutul (efectul, existența) unui drept subiectiv (cazul 2), ea se aplică la toate drepturile subiective, fie existente, fie viitoare. Spre exemplu: vechea lege dispune că înstreinarea lucrului închiriat nu anulează contractul de locațiune, iar noua lege prevede că contractul de locațiune nu trebuie respectat de noul proprietar. În acest caz, legea nouă determină conținutul dreptului subiectiv al proprietarului și al chiriașului. Deci, se aplică la înstreinările făcute sub noua lege, chiar dacă închirierea s'a făcut sub vechea legiuire. Adică, proprietarul nou poate desface contractul de locațiune (Așa a rezolvat chestiunea și art. 172 din legea pentru aplicarea codului civil german).

În aceste cazuri nu este vorba de retroactivitate: noua normă se aplică numai în viitor. Când ea se aplică la drepturile subiective existente, nu le schimbă cuprinsul în ceea ce privește trecutul, ci spune pur și simplu: *de acum înainte* acest drept subiectiv va avea următorul conținut (întindere).

Cu ajutorul acestor principii ajungem la buna aplicarea numeroaselor legi recente care au trăsătura comună că nu cuprind norme exprese în această privință. Așa d. e. legea din 26 Septembrie 1920 art. 1. dispune: „toate dispozițiunile legii băncilor populare din 28 Martie 1903 se aplică și tuturor societăților cooperative existente și celor ce se vor mai înființa în Transilvania etc.”

Ce însemnează această dispozițiune?

Legea veche (din 1903) se aplică și la cooperative „existente” (adică cele întemeiate înainte de promulgarea legii din 26 Septembrie 1920). Deci, conform principiilor mai sus dezvoltate, cooperativele vechi nu sunt supuse normelor legii băncilor populare, în ceea ce

privește înființarea lor, statutele și în genere condițiunile existenței lor. Ele vor rămâne și mai departe cooperative legale, fără să-și modifice statutele și să le publice în Monitorul Oficial. Adică, legea nu se aplică la actele săvârșite în trecut. Bilanțurile lor încheiate înaintea promulgării legii din 1920 nu vor putea fi revizuite, controlul casei centrale nu se va putea exercita în ceea ce privește afacerile de mai înainte. În schimb, toate actele lor viitoare stau sub regimul legii noi (adică a legii din 26 Sept. 1920 și legii băncilor populare încorporată în legea din 26 Sept. 1920): bilanțul trebuie prezentat casei centrale; Casa centrală va putea controla gestiunea lor viitoare etc.

Poate ca la o normă oarecare să fie îndoială, dacă se ține de grupul 1 sau 2. Cum să distingem, dacă o normă determină efectul unui fapt sau imediat un drept subiectiv?

În adevăr, s'au ivit greutăți mari la aplicarea acestei distincțiuni, mai ales pentru că nu s'a găsit o formulă îndestulătoare. *Savigny* distinge normele prin care se determină dobândirea drepturilor și normele care prevăd existența lor. *Lassalle* spune: legea nu poate avea putere retroactivă, dacă ea nu poate fi aplicată la indivizi decât numai prin mijlocirea manifestării voinței lor, iar legea care se aplică individului fără să intervie un astfel de act săvârșit de el de bună voie, poate avea efect retroactiv. *Windscheid* nu admite distincțiunea făcută mai sus și se mulțumește cu principiul că noua lege nu se aplică la acele fapte cărora legea veche le dăduse un perfect caracter juridic (das neue Recht ergreift nicht rückwärts diejenigen Tatsachen, denen das frühere Recht ihre fertige Ausprägung gegeben hat; prin Ausprägung înțelege că norma de drept determină dacă un fapt oarecare are efecte juridice și care să fie acele efecte). Dar și *Windscheid* admite că această formulare este ibridă, pretinde numai că nu se poate găsi o formulă mai exactă.

Desigur că atunci, când facem distincțiunea între acele două grupuri de norme, nu putem lua drept bază textul normei, expresiunea întrebuintată de legiuitor. Nu numai la noi, unde legile nu sunt redactate totdeauna exact și cu precizie matematică ci și în țările unde legile se fac cu mai multă îngrijire. Natura normei este decizivă.

Greutatea isvorăște din faptul că în aparență, cele mai multe norme, fac parte din ambele grupuri. Așa d. e. când legea reglementează vinderea-cumpărarea, par că îmbră-

șează ambele grupuri, pentru că pe de o parte determină toate efectele contractului, iar pe de alta determină și conținutul dreptului subiectiv al cumpărătorului și vânzătorului. În realitate însă există numai regula care determină efectele contractului. Obiectul reglementării prin norma de drept este efectul încheierii contractului, iar situația de drept al părților, drepturile lor subiective constituie numai un reflex al acestei reglementări. Regula declară că dintr'un contract de vindere cumpărare se naște o pretențiune de cutare natură și cu cutare condițiuni. Deci *toate obligațiunile vor fi cărmuite pe tot timpul cât vor exista, de legea sub a cărei stăpânire au luat naștere*. Dacă d. e. vechea lege prevedea că pericolul este suportat de vânzător până la predarea lucrului vândut, iar noua lege cuprinde norma inversă: pericolul nu trece asupra cumpărătorului, dacă contractul a fost încheiat sub legiuirea veche.

Cu totul altfel, *la drepturile reale, precum și la situațiile generale de drept (majoritatea, minoritatea, tutela, curatela etc.)* unde nu este vorba de un raport de drept specializat și detaliat, ci norma de drept determină numai: *care va fi situația juridică (dreptul subiectiv) a celui la care se referă faptul juridic* (d. e. împlinirea vârstei de 24 ani). Deci, acestea vor fi supuse legii noi.

Pentru această diferență găsim un exemplu bun la căsătorie. Dreptul patrimonial al soților se ține de primul grup, iar drepturile lor personale de al doilea. Când se încheie căsătoria, soții își reglementează raporturile de avere prin contract, sau — ceea ce este acelaș lucru — prin nereglementarea acelor raporturi se supun normelor subsidiare ale legii. Deci aceste raporturi de drept se vor judeca după legea sub al cărui imperiu s'au născut. Iar situația personală a soților (d. e. că soția trebuie să și urmeze soțul dacă acesta își schimbă domiciliul) nu se poate considera ca niște completări ale normelor de drept relative la încheierea căsătoriei, ci sunt norme de sine stătătoare care determine un drept subiectiv. Deci ele se vor judeca după noua lege, chiar când căsătoria a fost încheiată sub legea veche.

Să examinăm regula că noul proprietar nu este dator să respecte contractul de chirie încheiat de fostul proprietar (Kauf bricht Miete). Să zicem că după vechea lege trebuie, iar după noua lege nu trebuie ca proprietarul nou să respecte dreptul chiriașului. Care lege se va aplica la contractele de chirie existente în momentul intrării în vigoare a legii noi.

Dacă regula legii noi, că proprietarul nou nu trebuie să respecte dreptul chiriașului, se ține de grupul 1 (efectele unui fapt), ea nu se va aplica la contractul de chirie. Dacă se ține de grupul 2 (conținutul unui drept), se va aplica.

Este evident că această regulă determină conținutul dreptului real al proprietății (grupul 2) și nu efectul unui contract de chirie. Norma exprimă limitele dreptului de proprietate. Vechea lege stabilise regula că dreptul de proprietate nu cuprinde dreptul de a evacua pe chiriaș. Noua lege lărgeste dreptul de proprietate, deci se aplică la toate proprietățile. Nici vechea norma nu cuprindea determinarea efectelor încheierii contractelor de chirie. Normele ce determină aceste efecte, se referă la părțile contractante, dar nu se referă la terții care n'au participat la contract. Deci, în vreme ce o nouă lege care prevede că chiriașul plătește impozitele, nu se aplică la contractele existente (fiind o regulă cere, reglementează urmările încheierii contractului; grup) 1: norma Kauf bricht Miete se aplică. Așa a fost rezolvată chestiunea și în legea de aplicare a codului civil german.

Se poate că faptele din care isvorăsc efectele pentru unul și acelaș raport de drept, s'au săvârșit în diferite epoci. D. e. contractul s'a făcut cu o condițiune. Contractul a fost încheiat sub vechea lege, iar condițiunea s'a îndeplinit sub legea nouă. Deasemenea, când este vorba de un termen (dies). Aceiaș problemă: paguba cauzată sub vechea lege s'a ivit sub legea nouă (d. e. vecinul mi-a rănit boul care însă a murit mai târziu, sub regimul unei legi noi). În astfel de cazuri este deciziv faptul că raportul de drept s'a născut sub vechea lege, deși și îndeplinirea sau neîndeplinirea condițiuni, ivirea pagubei etc. au fost determinate prin acea lege, împreună cu nașterea raportului de drept, deci legea veche trebuie aplicată. Vechea norma de drept a stabilit că s'a născut un raport de drept cu cutare conținut, deci legea nouă nu poate să-l atingă. Când însă în urma unui fapt nu se naște nici un raport de drept, nici condiționat, ci se mai cere și un alt fapt pentru ca un raport de drept să ia ființă, va fi hotăritoare acea lege care era în vigoare când și acest fapt (care a dat ultimul element necesar întemeierii raportului de drept) s'a îndeplinit. Așa d. e. pentru a moșteni ab intestato se cer două fapte: 1. rudenia prevăzută de lege, 2. moartea persoanei în chestie. Deci, faimoasa lege asupra „impozitului“ progresiv pe

succesiuni (din 28 Iulie 1921), prin care s'a modificat „legea timbrului și codul civil” (!) prevede că dreptul de moștenire ab intestato dela al 4-lea grad în sus se desființează se aplică la rudele dela al 5-lea grad, dacă rudenția exista la 28 Iulie 1921, iar defunctul a murit după această dată.

Conform acestora, *legile prin care se reglementează efectele faptelor din care se nasc drepturi subiective, n'au efect modificator asupra efectelor faptelor săvârșite sub domeniul vechei legi; iar legile care reglementează în mod nemijlocit și independent conținutul drepturilor subiective, au efect și asupra drepturilor existente.*

De primul grup se țin toate obligațiunile, drepturile patrimoniale ale soților și succesiunile. De grupul de al doilea se țin capacitatea persoanelor de a contracta, existența persoanelor juridice, conținutul dreptului referitor la tutelă și curatelă și mai ales al drepturilor reale.

Având în vedere importanța acestei materii, credem că e necesar să intrăm și în amănunte. Privitor la codul civil austriac, găsim cele mai perfecte expuneri în manualul domnului profesor *Negrea*. Deși aceste expuneri, în ceea ce privește bazele teoretice nu concordă cu cele spuse mai sus, rezultatele obținute sunt juste și după părerea noastră. Deci vom reproduce aci, — omițând câte ceva dar ne modificând nimic, — expunerile dlui *Negrea*.

Statul și capacitatea persoanelor. a) Prin *statul* persoanelor se înțelege situațiunea juridică, de care este investită persoana în societatea civilă, în baza vreunui raport juridic determinat. Distincțiunile dintre căsătoriți și necăsătoriți, copiii legitimi și copiii naturali, paterfamilias și filiusfamilias, persoane al căror deces s'a declarat în justiție, sunt distincțiuni de stat, întemeiate în raporturi de drept civil. Distincțiunea ce o face legiuitorul austriac între cetățeni și străini, și-are temeiul în legile constituționale; ea produce însă unele efecte și în materie civilă.

Legile noi nu ating statul, pe care cineva îl posează în baza legilor anterioare. Într'adevăr, statul persoanei este rezultatul sau efectul juridic al unui act sau fapt juridic, a cărui validitate nu se poate pune în discuție în baza vreunei legi de dată recentă, pentru că aceasta s'ar opune și principiului *tempus regit actum*.

Astfel, pozițiunea civilă ce o posedă cineva ca adoptat (în baza legii vechi), nu

poate fi atinsă prin vreo lege nouă, care modifică condițiile adopțiunei; de asemenea nu se poate contesta în baza opreliștei ce legea nouă pronunță, pozițiunea juridică (calitatea) ce persoana căsătorită posedă în baza actului de căsătorie valabil, încheiat în domeniul legi vechi; în fine condițiunea de copil legitimat nu încetează prin împrejurarea, că legea nouă exclude modalitatea respectivă de legitimare (cf. art. 162 ccaustr.). Condițiunea de copil natural, posedată în baza legii vechi, nu se pierde pe urma vreunei legi noi; în consecință, dovedirea statului nu poate fi nici ea exclusă pentru simplul fapt, că legea nouă oprește cercelarea paternității; ba chiar și mijloacele de dovedire admise de legea în vigoare la zămislirea copilului, trebuie să fie acceptate, cu toate că legiuitorul le-a suprimat printr'o lege posterioară (cf. art. 163 ccaustr.). Chestiunea de a ști, dacă copilul natural poate cere alimente, când legea nouă suprimă această obligațiune a tatălui, nu este chestiune de stat. Când legea nouă suprimă declarațiunea judiciară a decesului noua lege nu atinge statul acelora, al căror deces fusese pronunțat definitiv în justiție.

b) *Capacitatea* persoanelor, adică aptitudinea de-a produce efecte juridice prin faptele (lato sensu, incl. omisiuni) proprii, fie ele acte unilaterale sau convențiuni, este de domeniul legii noi. Aceasta regulă nu și are temeiul în retroactivitatea legilor ce privesc capacitatea; ea se explică prin aceea, că capacitatea persoanei nu constituie vreun drept, ci este o însușire numai de-a putea săvârși acte producătoare de efecte juridice recunoscute prin dreptul pozitiv. De câte ori legiuitorul află necesar în interesul obștesc, de a modifica regulile privitoare la capacitate, fie aceasta modificare favorabilă sau nefavorabilă individului în concreto, regulile noi vor cuprinde pe toate persoanele vizate de legiuitor.

Exemplul cel mai tipic îl oferă legea nouă, care reduce sau urcă etatea prevăzută pentru majoritate. Când legea nouă fixează o vârstă mai înaintată pentru a putea deveni major, aplicarea consecvență a regulii sus amintite face, ca să devină minori aceia, cari în baza legii anterioare fusese majori (respectându-se însă actele săvârșite în mod valabil în epoca majorității îngăduite de legea anterioară). Sub raportul dreptului civil austriac aceasta concluziune nu află însă aplicare.

Dr. Ștefan Laday.

(Va urma).